

פרוטוקול מס' 103

מישיבת ועדת הכספים

יום שלישי, כ"ה באדר א' התשנ"ז (4 במרץ 1997), שעה 10:00

נכחו:

חברי הוועדה: אברהם רביץ - היו"ר

נסים דהן
צבי הנדל
יהודה הראל
יצחק כהן
אופיר פינס-פז
מיכאל קליינר
אמנון רובינשטיין
סילבן שלום
שלום שמחון
חיים אורון (מ"מ)
מיכה גולדמן (מ"מ)
סופה לנדבר (מ"מ)
מאיר שטרית (מ"מ)
עבד-אלמאלכ דהאמשה (מ"מ)

מוזמנים:

נטשה מיכאלוב - אגף התקציבים, משרד האוצר
אלון קסל - אגף התקציבים, משרד האוצר
אמיר לוי - אגף התקציבים, משרד האוצר
עופר לינדצ'בסקי - אגף התקציבים, משרד האוצר
יוסי כהן - אגף התקציבים, משרד האוצר
צבי אלון - משרד החקלאות
ראובן בירגר - משרד החקלאות
ד"ר גבריאלה כהן - משרד התעשייה והמסחר
חנה מרגליות - יועצת להסכמי סחר, משרד התעשייה והמסחר
פנחס קוצ'ר - מנהל תכנון מזון, משרד התעשייה והמסחר
יוסף טמלר - מנהל מחלקת יבוא, איגוד לשכות המסחר
רמי ברבי - יבואן שקדים
מנשה מנצור - יבואן שקדים
ויטלי לוי - יבואן שקדים
משה זרחי - מועצת הפירות
עמי אוליאל - מזכיר ארגון מגדלי פירות בישראל
יואל צ'מרמן - ארגון מגדלי פירות בישראל
אברהם הראובני - ארגון מגדלי פירות בישראל

היועצת המשפטית: אנה שניידר

היועצת הכלכלית: סמדר אלחנני

מנהל הוועדה: אייבור קרשנר

רשמה: אירית שלהבת

סדר היום: 1. צו היטלי סחר (היטל בטחה על יבוא טובין - הגנה על הייצור המקומי) (תיקון מס' 7), התשנ"ז-1997 (שקדים).

2. שינויים בתקציב.

צו היטלי סחר (היטל בטחה על יבוא טובין - הגנה על הייצור המקומי)
(תיקון מס' 7), התשנ"ז-1997 (שקדים)

היו"ר אברהם רביץ:

התהליך התחיקתי עדיין לא הסתיים סופית, זה עדיין צריך לעלות במליאה. בינתיים פנו אלינו שוב היבואנים בקול זעקה גדולה ומרה. כניראה שבגלל ליבי הרך הסכמתי לפתוח שוב את הנושא. אני לא מוצא סיבה אחרת, כי אנחנו כבר עשינו את הדיון ויצאנו מפה עם החלטה שבאה מתוך הבנה.

נסים דהן:

אם אני לא טועה עשינו מה ששני הצדדים רצו.

היו"ר אברהם רביץ:

היתה לי הרגשה שהיתה הסכמה של היבואנים, לאחר שביטלנו את האבסורד ההוא, שזה כאילו יותר מ-\$9. אני חשבתי שבזה תיסלנו את הבעיה אבל הם פנו שוב וביקשנו שנתערב. אני רוצה לומר למגדלים המקומיים, שאנחנו רוצים להגן עליהם, שאין כל ספק שההגנה הזאת היא זמנית ומותנית כי המצב הוא מצב אנומלי. אנחנו נותנים לענף מסויים הגנה על-ידי הגדלה של 80% מכס לפעמים, זה דבר שאיננו מקובל. אנחנו לא עד כדי כך מגינים על תוצרת הארץ בכל מיני ענפים. אנחנו גם דואגים לרווחת הציבור בכללותו, שאולי יוכל לקנות שקדים הרבה יותר בזול, וגם זה חישוב. בכל אופן יש לנו כאן 300 מגדלים. מה ששכנע אותי בישיבה הקודמת שצריך לתת את ההגנה הוא שההגנה הזאת היא זמנית. אמרו לי שהולכים להכניס מיכון, לגדל את הגידולים באופן שיוכלו להיכנס טרקטורונים ולא יצטרכו להשתמש בעבודת ידיים, והדבר הזה דורש תהליך שייארץ זמן מסויים. אם אנחנו רוצים לעודד את החקלאים שלנו ולעודד את המיכון אז אפשר לעשות דבר כזה לזמן קצר. דבר אחד ברור לנו, לפי המחירים הנתונים לנגד עינינו אם אנחנו ניפתח את השורות ולא נטיל את מכסי ההגנה האלה אז אין כל ספק שהמגדלים יצטרכו לעשות הסבה מקצועית. אנחנו מדברים כאן על הפרשים עצומים. זה לא יהיה האסון הכי גדול בעולם, יכול להיות שצריך לעשות הסבה אם התחרות היא בפערים כל-כך גדולים. אני קורא כאן מנייר עמדה של ארגון מגדלי הפירות בישראל שמדבר על תנאי היצף. אם זה תנאי היצף אז יש לנו את הכלים הרגילים כיצד להילחם בתנאי היצף אבל לאור הדיונים הקודמים לא ניראה לי שמדובר על תנאי היצף, אלא מדובר על מכירה במחירים שנמצאים בארצות-הברית ובמקומות אחרים בעולם.

אני אומר כהקדמה, וזה לא צריך להוביל את הדיון, שיש לי יחס אמביוולנטי לדיון הזה בעצמו, שאני הסכמתי לפתוח אותו מחדש בגלל שהיבואנים אומרים שזו גזירה שהם לא יכולים לעמוד בה. אנחנו ניבדוק את זה עוד פעם בוועדה מתוך דאגה לחקלאים, דאגה לציבור שייקבל פרי במחיר סביר, וגם מתוך האזנה ליבואנים, אנחנו מדינה שלא סגורה בפני יבואנים שעושים את מלאכתם נאמנה.

רמי ברבי:

אנחנו פנינו אליך כי קיבלנו לפני הדיון הקודם שינוי בהטלת מיסוי חדש על השקדים. עד 5.12 היה היטל קבוע של דולר אחד על שקדים מקולפים ו-75 סנט על שקדים בקליפה, שנתן הגנה של 3 שקלים למגדל הישראלי. המגדל הישראלי החליט עם משרד החקלאות שברמת המחירים בארץ המחיר צריך להיות \$9 ומזה להביא את היבוא לרמה של \$9 על-ידי הגנה מוגדלת ואז ביקשו את העלאת ההיטל. המגדל הישראלי אמר שעלות הייצור של קילו שקדים הוא \$9. זה קצת תמוה וביקשתי לבדוק את זה. המגדל האמריקאי מקבל עבור השקד המקולף, בזנים טובים מאוד, \$2.2 לקילוגרם. השנה המחירים היו יותר גבוהים, היכול יותר קטן, והוא קיבל \$4.85. זה נחשב סכום אדיר בתמורה לגידול שקדים. זה המחיר בקליפורניה, ללא עלות הובלה. היתה הגנה פה של \$1, אני חושב שזה מספיק. החליטו גם להתערב בפערים וגם במיסחר.

החליטו שברמת מחירים של פחות מ-\$5 ההיטל יהיה \$4, וזה ירד ל-\$3. שקדים זה סחורה של היצע וביקוש ויש מחיר פתיחה. בחודש אוגוסט או ספטמבר המחירים בקליפורניה היו בסביבות \$2.60-\$2.50 לליברה. אז היה צריך להעניש את היבואן ולהיטל עליו היטל של \$4 כדי להגיע ל-\$9. אם המחירים היו עד \$9 ההיטל היה אפס. אז החלטתם בוועדה להוריד ל-\$3, \$2 ו-\$1. זאת אומרת, ברמת מחירים של עד \$8 ההיטל הוא \$1, תזרנו למה שהיה לפני כן. אבל השוק היה ב-\$5.50. מתיר השקדים עלה אבל כל היבואנים מצאו את עצמם עם מלאי של שקדים במחיר הפתיחה של קליפורניה, בין \$5-\$6. אז היבואן צריך לשלם היטל של \$3 לקילוגרם. למה להעניש יבואנים שהם סוחרים טובים? זו התערבות מלאכותית במסחר הבינלאומי. אמרו שההיטל צריך להיות מדורג אז עכשיו אנחנו מגיעים למצב שמי שמביא שקדים מעל \$8 לא משלם כלום, אפס. האם זה מה שאנחנו רוצים? זו ההגנה על החקלאים?

שאלנו את המגדלים הישראלים כמה מלאי שקדים יש להם ששווה באיכותו לשקדים מקליפורניה כי אנחנו רוצים לקנות. תגידו לכולם איזה כמות יש לכם. על מה אנחנו מגינים? אתם פשוט רוצים להרוס את הענף שלכם. המחירים מופקעים הם לא בגללנו. לנו יש חשבוניות שמראות כמה זה עולה לנו, יש רשימות יבוא וחשבוניות שאנחנו מוכרים לסופרמרקטים ולסוחרים. אני מבקש ממכם, תענו כמה מלאי שקדים יש לכם. על מה אנחנו מגינים? על מי אנחנו מגינים?

צבי אלון:

מי זה אנחנו?

רמי ברבי:

הפורום הזה. האפשרות היא מאוד קלה, מגיעים לסוחרים בקליפורניה או באירופה, מבקשים חשבונית, השוק העולמי עומד עכשיו על \$7.4, כולל הובלה, מבקשים חשבוניות על \$8 ולא משלמים כלום. זה מיסחר הוגן? זה מביא תועלת למישהו? לו היה לנו יבול מספיק טוב היינו עושים יצוא. עשינו כמה שנים יצוא דרך אגודה שנקראת "השקד", שנעלמה מהשטח, אני לא יודע למה. עשיתם סקאלה לא מציאותית של מחירים, שלא מגינה על אף אחד. להגיד שבין \$5-\$6 משלמים \$3 היטל, מ-\$6-\$7 משלמים \$2 היטל, ומ-\$8-\$7 משלמים \$1 היטל, זה לא אומר שום דבר, זה הכל טכניקה. היה היטל קבוע של דולר אחד לכולם, לכל רמת מחירים, וזה היה מאפשר לממשלה לקבל מיסוי כדי להגן על החקלאים הישראלים וזה היה הגיוני.

היו"ר אברהם רביץ:

אני לא אומר שבכל מחיר אנחנו צריכים לגדל שקדים כאן אבל נגיד שכל החלטנו, שמדינת ישראל רואה את השקד כסמל והיא רוצה שייגדלו כאן שקדים, ונניח שאכן הגיעו לכלל מסקנה שכדי שהמגדל הישראלי יוכל להתקיים העלות של השקדים היא \$9, כפי שטוענים המגדלים (ואני לא בדקתי את זה מקצועית). למה זה איכפת לכם בכלל? הרי אתם בסך הכל רוצים להרוויח ואתם נכנסים לתוך נישה כזאת של \$9 ואתם מתחרים מפה ואילך עם המגדל הישראלי. המגדל הישראלי אינו יכול לספק את כל צרכי השוק.

רמי ברבי:

אבל המחיר הוא \$5.5 ולא \$9. יש עשרות קונטיינרים במחסנים ובנמל של שקדים במחיר \$5.5.

היו"ר אברהם רביץ:

אני שואל מה אתה מציע לנו לעשות. אנחנו רוצים שהמגדלים האלה ימשיכו לגדל, להתפתח ולהתייעל. הם הרי לא יוכלו להתחרות עם המגדל האמריקאי שמוכר ב-\$5.5, אפילו פלוס דולר מכס, כשזה עולה להם יותר. האם אנחנו צריכים להגן על המגדל הישראלי או על הצרכן הישראלי? זאת שאלה אמיתית, שאלה כמעט פילוסופית, אידיאולוגית. אבל אני שואל אותך עכשיו פשוט מבחינת מספרים, אם נקבל את התיזות שלך, לפי דעתך האם זה נכון שהם צריכים להפסיק לגדל?

רמי ברבי:

העלות שלהם היא \$7.62 לפי תחשיבים של המשרד. אם מייצרים שקדים ב-\$9, חבל על הזמן. הם כוללים בתחשיב שלהם את כל השקדים בארץ, כולל הבלאדי (שלא צריך בכלל השקיה אלא גדל פרא). הזנים הטובים, למשל השקד מאום-אל-פאחם, צריכים טיפול מיוחד. התקלאי הספרדי חשוף לייבוא מתחרה מקליפורניה עם מכס של 2% על המחיר בקליפורניה והוא לא אומר כלום, זה קשה לו אבל הוא מנסה לייצר שקדים טובים. המספר שננקב של \$9 הוא מפוברק. המחיר האמיתי הוא \$7.62.

יואל צימרמן:

הרי החלטנו על \$8.

רמי ברבי:

מר יואל צימרמן, אתמול בלילה אמרת לי שאני לא ציוני.

היו"ר אברהם רביץ:

אנחנו לא נותנים לכם במה לעשות את ההתכתשויות האלה. אתה אומר שהעלות בארץ לייצור שקדים היא \$7.62.

רמי ברבי:

זה על השקד הטוב. זה שלישי מהייבול שלהם.

צבי אלון:

וכמה עלה לך הייבוא?

רמי ברבי:

\$6 + \$1, זה \$7.

חיים אורון:

בתור אוכל שקדים לתיאבון אני יודע שמשלמים על 100 גרם 6-8 שקל. אתה תביא שקדים ב-\$6 אבל מה יגיע אלי לכיס? אתה אומר שיש פה ניגוד בין מגדלים לבין יבואנים. הניגוד האמיתי שאני מכיר קיים בין המגדלים, היבואנים והצרכנים. אני קונה פיסטוקים ברחוב ואני אומר לך, אתה תביא ב-\$6, הוא יגדל ב-\$9, אני אשלם 60 או 70. אז למה צריך לעניין אותי כל הוויכוח ביניכם? אני כצרכן משלם 60 ואילו אתה תביא שקדים ב-\$5, קרי ב-15-16 שקל. השאלה היחידה שנשארת לי היא האם ממך עד אלי ישארו 45 או 47. במספרים האלה זה לא מעניין אותי. הוויכוח ביניכם הוא רק על דולר.

רמי ברבי:

אתה צודק בזה אבל יש סיבה. יש בעיה באחד השלבים. אני יכול להציג בפניך כמה זה עלה לנו ובכמה מכרנו.

חיים אורון:

יש פה שני קצוות שמעניינים אותי, הצרכן ומה שקורה בדרך. אם הייתי מאמין שעל-ידי כניסה לדיון הזה אני אוריד כסף בסוף לצרכן, הייתי נכנס אליו. יש לי הרגשה שאנחנו שותפים בוויכוח איפה יישארו ההפרשים ואני לא רוצה להיכנס לוויכוח הזה. אני לא יודע אם זה \$7.62 או \$9, אני לא יודע אם זה מספר דומה לזה, כי הפער הוא כזה גדול, ועל כך אין ויכוח, הוא 100% אחרי המחיר של היבואן. כנציג הצרכנים אני למעשה מתוץ לדיון הזה כי כולם מכייסים אותי.

קניתי אתמול בלילה 100 גרם שקדים וכרסמתי אותם כל הדרך מתל-אביב לירושלים כדי לא להירדם, שילמתי אתמול בערך 7 שקלים.

נסים דהן:

שילמת על המלח שעל השקדים.

חיים אורון:

ההיטל צריך להיות פי 3 ממה שגובים היום.

רמי ברבי:

תעשה פי 3 לכל הרמות, על היבוא ועל הכל. אל תעשה סקאלה, אל תעניש את הסוחרים.

סמדר אלחנני:

יש פה שתי בעיות שהצווים האלה לא נותנים להן תשובה. אני רוצה שאתם תהיו יותר ערים לזה. ברגע שיש סקאלה ההזמנה ל-Over manufacturing פשוט כתובה באותיות גדולות. התיקון שהוכנס בפעם האחרונה בוודאי שלא פותר את זה כי עדיין הסקאלה נשארת. Over manufacturing זאת פירצה יותר מידי גדולה.

נסים דהן:

זה בכל דבר, גם במיזוג אוויר לרכב.

סמדר אלחנני:

הדבר השני זה העניין של מתח הרווחים, שעליו דיבר חבר הכנסת אורון. אני רואה פה מהנתונים של משרד החקלאות מתח רווחים שהופך את כל הדיבורים פה ללא רלוונטיים כמעט כי מתח המחיר קובע מאוד את המחיר לצרכן. הפיתרון בעיני הוא כמובן היטל אחיד, ללא סקאלה. היטל אחיד יגרום לכך שברגע שיהיה יבוא זול תהיה איזשהי תחרות מסויימת על המחיר לצרכן וזה מה שצריך לעניין אותנו. את הוועדה מעניינים שני דברים: המחיר לצרכן (שזה מעניין אותה כי זה אוכל בריא) והייצור המקומי.

רמי ברבי:

שקדים זה הפרי היחיד שמוריד כולסטרוול.

סמדר אלחנני:

בזה אני לא מבינה. אבל הבעיה היא גם שמירה על הייצור המקומי. אתה יכול לקבל בהתאם להסכמים הבינלאומיים שיש לנו תקופת התאמה של הייצור המקומי.

צבי אלון:

לא כל פעם יש לנו הזדמנות לדבר כשיש יחסית הרבה חברי כנסת. אנחנו עוסקים היום בשקדים אבל לנו, כמשרד החקלאות, היה חשוב שתבינו שהבעיה שאנחנו עוסקים בה זה המודל כולו שפיתחו כל המשרדים ביחד. מה שמונח פה על השולחן קיים בעשרות מוצרים חקלאיים. משרד האוצר, משרד התעשייה והמסחר, המכס ואנחנו ישבנו חודשים ארוכים בכדי לחשוב מה נכון לעשות. לא הסתכלנו רק איך למר יואל צימרמן תהיה מיטה יותר נוחה לישון בה. בארגון הסחר העולמי עסקו בנושא הזה במשך 6 שנים. אז יכול להיות שנכון שוועדת הכספים תשקיע כמה שעות בשביל לעסוק בזה, אפילו שההסכם כבר בתוקף וישראל חתמה על הדברים האלה.

אדוני היושב-ראש, בהגנה שמנית היתה טעות מתמטית. גם כשאנחנו מדברים על

2\$, 3\$ או 4\$ עדיין זה 60%-70% ולא 800%, תלוי במחיר. אבל לא זאת הנקודה. כשמגיע שקד לארץ ב-5\$-6\$ וצריך להטיל עליו 2\$-3\$ מכס זה 50%-60%.

אנחנו, כל המשרדים יחד, התלבטנו רבות בנושא של התמריץ לכאורה שיש במודל להראות ערכים גבוהים. עמדו לפנינו שתי אפשרויות של מודלים:

1) המודל של פיקס: 2-3 דולר לשקד, חצי דולר לעגבניה, דולר למלפפון וכדומה, עשרות מוצרים טריים ומעובדים. זאת היתה אפשרות אחת.

2) האפשרות השניה היתה מה שעשינו בסופו של דבר, כלומר קבענו איזשהי התייחסות לעלות המקומית של המוצרים ויש בינינו הבנה על ירידה. במעובדים כבר ניקבע הסולם של הירידה בהגנה, בטריים אנחנו סיכמנו לעצמנו לחזור ולעסוק בזה. אבל המודל שאנחנו דיברנו עליו הוא מודל שמבקרים אותו, מר רמי ברבי מבקר אותו, גברת סמדר אלחנני לא אוהבת אותו. השיקול שלנו היה לראות את האינטרס של הצרכן והייצרן ביחד ולתפור משהו. זה מסובך ואנחנו עוסקים בזה יום יום. אנחנו החלטנו לבדוק מה הן הוצאות הייצור וקבענו שבסביבות הוצאות הייצור לא תהיה בכלל הגנה. אם אתה תיקבע 1.5\$ או 2\$ פחות ממה שאנחנו פה מדברים עליו הרי שגם כשהוא יביא ב-8\$ לקילוגרם אז הצרכן יסבול.

נסים דהן:

מי שיירצה לקנות כאלה מוצרי יוקרה, שיישלם. 8\$ זה דברים שהם לעילא ולעילא. אנחנו מדברים על מוצר שמחירו בין 4\$-6\$.

אמנון רובינשטיין:

זה לא קשור לסוג המוצר אלא למחירים הבינלאומיים, המחירים בקליפורניה.

סמדר אלחנני:

הזעקה שקמה היא בגלל ברכה בקליפורניה ויבולי עתק. שקדים זה כמו זיתים, יש עונות טובות ועונות פחות טובות.

צבי אלון:

אני לא רוצה להראות פה לוועדת הכספים מכתב שאתם, היבואנים, כותבים בו שהקולגות שלכם שקרנים ורמאים ומבלפים. האדון הנכבד כותב מכתב לשרים שבו נאמר שאנחנו שוגים כי מרמים אותנו, כי מכיאים חשבוניות שקריות, שיש פירצה. אני לא צריך להסביר לך שאם אני מוציא חשבונית ואתה מוכר במזומן אז אתה חוגג. אנחנו תופרים את החוקים ואת התקנות לפי איזשהו שכל. הסברתי לכם את ההיגיון שהיה לנו, בכדי שמצד אחד תהיה התייחסות במכס או במדיניות הייבוא להוצאות הייצור עם ירידה הדרגתית לאורך השנים ומצד שני, כאשר המחירים הבינלאומיים של מלפפון או של שקד יורדים הרי הצרכן לא יצטרך לשלם על זה עוד מכס. זו היתה הפילוסופיה שלנו, טובה, רעה, נשקול את זה בעוד שנה. אנחנו בסך הכל התחלנו בזה בשנה שעברה בהתאם להוראות הסכמי גאט"ט.

סמדר אלחנני:

אם המחירים הבינלאומיים יירדו אז הצרכן הישראלי לא ירוויח.

צבי אלון:

המודל שלך הוא נכון אבל אז כשהמחירים עולים אז הצרכן ניזוק מאוד.

סמדר אלחנני:

הבעיה היא יותר גדולה מכל מה שאתם מדברים עליו.

רמי ברבי:

זה היה 24-25 ועוד מע"מ: זה 31.

צבי אלון:

הדרמה שאנחנו עדים לה בעניין הייבוא היא בהקשר לזה שהמחירים שמגיעים השנה לארץ הם פחות מאשר היו בשנה שעברה. גם מטעים אתכם כשאומרים לכם שתמיד היה דולר היטל. כשהיו מחירים יותר נמוכים, יש לי פה את הרשימה, זה היה היטל של \$2 ויותר. לכן רבותי, אני רוצה שתבינו, אין פה שום דבר חדש. עסקנו בזה כאן בוועדה פעמיים ואנחנו חושבים שאנחנו שקלנו, יחד עם כל המשרדים. לא המצאנו את זה לבד במשרד התקלאות, ואנחנו התחייבנו לעסוק בזה בתום השנה בכדי לראות גם את הוצאות הייצור וגם את המדיניות הרחבה.

אמנון רובינשטיין:

אני מבקש לשאול שאלה אינפורמטיבית. מה התוצאות הפיזיות מבחינת יבוא של המדיניות החדשה לאור הסכמי גאט"ט?

צבי אלון:

מאז שאנחנו אימצנו את הסכמי גאט"ט, שאומר שאין חסימה אדמיניסטרטיבית ב-99% מהמיקרים, יש יבוא בהרבה מאוד מצרים. יש הרבה רמאויות.

אמנון רובינשטיין:

זה נושא מאוד חשוב. אני מבקש שתכינו לוועדת הכספים נייר ביניים על יבוא של מוצרים תקלאיים.

גבריאלה כהן:

מעבר לשיקולים הפנימיים שהוזכרו על-ידי נציג משרד התקלאות צריכים להוסיף שהמדרגות האלה והפטור לגבי שקדים המיובאים במחיר גבוה ניקבעו בהסכם עם ארצות-הברית. אם אנחנו לא ניתן את הפטור הזה אנחנו נפר את ההסכם. האמריקאים דרשו ששקדים במחירים גבוהים יותר יהיו פטורים ממכס. אני מסבירה את המידרג. כך שזה לא רק קשור למדיניות כללית בתחום של המוצרים התקלאיים. במיקרה הספציפי הזה אנחנו מחוייבים לתת פטור כשמדובר בשקדים במחירים גבוהים.

עמי אוליאל:

אדוני היושב-ראש, כשאמרת שהשקד הוא סמל מיד התחיל להתנגן באוזני השיר "בארץ אהבתי השקד פורח", וכך הוא באמת. הענף הזה עבר תהפוכות במשך השנים. היו שנים שבהן גידלנו הרבה יותר דונמים של שקדים. כתוצאה מהסחר הבינלאומי וכתוצאה מכל מיני גורמים אחרים נעקרו שטחים רבים. בשנים האחרונות יש התעוררות ונטיעה של שטחים גדולים של שקדים. הווה אומר, אני רוצה לומר שאין צורך בהסבה מקצועית, אדרבא, אנחנו ממליצים למגדלים לעבור מגידולים פחות רווחיים ופחות טובים לגידול שקדים באותם איזורים שבהם לשקד יש יתרונות.

היו"ר אברהם רביץ:

אתם תוכלו להתחרות עם השוק האמריקאי?

עמי אוליאל:

אני מאמין שבתוך 4-5 שנים אנחנו נגיע לרמת יבולים גבוהה מאוד לדונם. אנחנו עשינו מהפיכה, השקענו הרבה מאוד כסף במו"פ, עשינו מהפיכה בזני השקדים הטובים ביותר בעולם. היה לנו צורך להגיע ליבול גבוה יותר פר דונם וגילינו כנות חדשות שהכלאנו אותן בארץ ואותן כנות חדשות עם הזנים שלנו מניביים גם

יכול גבוה יותר ואנחנו יכולים להגיע לרמת היבול האמריקאית, שזה 250 קילוגרם לדונם, לעומת 100-150 קילוגרם לדונם שהגענו עד היום. אנחנו נגיע ל-250 קילוגרם פר דונם בשקד קלוף בתוך 4-5 שנים. כפי שידוע לכם עץ שקד לא נותן יכול בשנה הראשונה ולא בשנה השלישית. הוא מגיע לתנובה מלאה בתוך 5 שנים. אנחנו מאמינים שבתוך שנים לא רבות אנחנו נגיע לתנובה מלאה ולהספקה של מלוא יכול השקדים בארץ. אני חושש מאוד שאותם סוחרים ויבואנים שהיום חיים גם מעמל כפינו יצטרכו לייבא מוצרים אחרים, לא שקדים. בתוך 4-5 שנים הם יצטרכו לשווק רק את השקדים שאנחנו מגדלים.

רמי ברבי:

הלוואי, אז אנחנו נעשה ביזנס איתכם.

עמי אוליאל:

אנחנו נשאנו ונתנו עם האוצר ועם משרדי הממשלה השונים במשך תקופה ארוכה לקראת כניסת הסכמי גאט"ט לתוקפם בהסכמי הסחר עם ארצות-הברית. הגענו להסכמים ל-10 שנים שחתומים עליהם גם האוצר ומשרדי הממשלה וגם אנחנו כייצרנים. את ההסכמים האלה צריך לכבד. מדינת ישראל, משרדי הממשלה השונים, לא יכולים לבטל הסכמים כאלה לאחר שנה או שנתיים, פעם אחת כאן ופעם אחת דרך חוק ההסדרים במשק. המדינה חייבת לגלות כלפינו קצת אמינות, שכאשר תותמים על הסכם עומדים במדיניות ולא משנים אותה כל יום. ישבנו פה לפני תודש והסברנו את הדברים. הוועדה החליטה מה שהחליטה, התפשרנו והורדנו דולר. אני לא רוצה לסתור את הנתונים של הסוחרים, הם לא מדויקים, אבל זה נכון שבארצות-הברית מייצרים בעלות נמוכה יותר משום שיש להם יכולים יותר גבוהים. אבל אנחנו מגיעים לזה. 80%-85% מהסחר העולמי בשקדים הוא בידי האמריקאים, הם קובעים את המחירים. זה מוצר שניקבע בקומודיטי. למוצר הזה יש עוד תכונה אחת, זה גידול שהוא גידול סירווגי, שנה אחת היבול הוא גבוה ושנה שלאחר מכן היבול הוא נמוך ובהתאם לכך משתנים המחירים. המדיניות הזו מבטיחה לפתות מחיר יציב לצרכן. אני רוצה לחזק את דבריו של מר צבי אלון, שכאשר המחיר הוא \$7 או \$8 אין שום היגיון שנטיל עוד נכס או היטל של \$3 נוספים שייפלו על הצרכן. יש איזשהו היגיון במדיניות הזו שמלווה את כל הייבוא החקלאי ואת כל הפתיחה של השוק המקומי לייבוא חקלאי. אנחנו הסכמנו לכך לאחר משא ומתן ארוך וצריך לכבד את זה. היום מייבאים אגסים, תפוחים, חבושים, ענבים, צימוקים ושזיפים, אבל צריך להמשיך להגן עלינו כדי שהשקד יוכל להתגונן.

אני יודע שהוועדה בראשותך יוצאת מידי פעם לסיוורים בשטח. אנחנו נישמח לארח את הוועדה לסיוורים במטעי השקדים ובמטעים האחרים שלנו כדי שתיראו גם את הבשורה. אנחנו לא באים לבכות רק כשמצבנו רע, אנחנו בהחלט נכוונים לבשר שאנחנו מתקדמים ומתפתחים ואפשר לראות את זה בשטח. ולבסוף, אני מבקש לכבד את ההחלטה שהתקבלה פה לפני חודש ימים. התפשרנו והורדנו דולר.

יואל צימרמן:

צריך לדייק לגבי רמת המכס הנדרשת על בסיס מה שהוא אמר. כאשר זה \$6 על פי מה שאישרה הוועדה בפעם הקודמת המכס הוא \$2. המחיר העולמי בשנה האחרונה היה \$6.5, ועל זה מדובר. שבתי לפני 3 ימים מקליפורניה, נסעתי להביא רכב לזנים חדשים ומכונה לניעור וקילוף שקדים על מנת למכר את הענף. אנחנו בעיצומו של תהליך. לעניות דעתי חשוב מאוד להבין שהוויכוח פה איננו נסב על \$1 או על \$2.

חבר הכנסת אורון העלה את העניין של פער התיווך. אם תסתכלו בטבלה שהנחתו לפניכם תיראו שפער התיווך מכפיל את עצמו. אני מביא סחורה לשוק, לא רק שקדים, גם זיתים, לפני כמה זמן הבאתי זיתים לשוק ורבותי עם הסוחר לתת לי 2.20 לקילוגרם במקום 2 והוא לא הסכים. רק סובבתי את הראש, בא קונה והוא מכר לו ב-4. אמרתי לו: 20 אגורות אתה לא רוצה לתת לי? הוא אמר לי, אדוני, אם אני לא מכפיל את הכסף אני לא עובד.

משה זרתי:

אנחנו משווקים לרשתות השיווק במחיר איקס והם מייד מכפילים ויותר, יותר מהשוק הסיטונאי.

יואל צימרמן:

הנושא הזה של פער התיווך היה על שולחן הוועדה הזאת וכל השרים מתעסקים בזה. יש בעניין הזה קושי, לא משתלטים על זה. תנו להם לקבל את מה שאני מקבל, אין בעיות בכלל, לא על זה הוויכוח.

אני מאוד רוצה להדגיש את הפילוסופיה של ההגנה, שבבסיסה יש את המרכיב לא רק של הרווח אלא של עצם ישיבתנו על האדמה. הם מדברים על הרווח השנתי ואני מדבר על השורשים שלי, על היכולת שלי להישאר על האדמה הזאת. אנחנו רק עכשיו נובטים מהאפר של הקריסה הנוראה שעברנו ב-10 השנים האחרונות. הפילוסופיה הזאת של ההגנה על התוצרת החקלאית בצורה מדורגת נותנת לנו את תקופת ההסתגלות. אני מעריך שאחרי מספר שנים הדברים יתאזנו. הרי זה ברור שאני לא אלך להתעסק בענף שאני יודע שאחרי 10 שנים לא יתקיים. זאת הפילוסופיה של כל ההגנה על התוצרת החקלאית, והשקד איננו יוצא דופן בזה.

הערה:

הבלאדי הוא רק בשוליים, ומזה עושים רק תמציות.

יואל צימרמן:

לו הייתם יוזמים סיור בשטחי השקדים ורואים את התמורה בעיניים הייתם נדהמים לראות את המהפך.

היו"ר אברהם רביץ:

זאת בדיוק הסיבה שאנחנו לא באים לבקר אתכם כי אנחנו רוצים לבדוק את זה גם כלכלית ולא רק ריגשית.

אמנון רובינשטיין:

אבל הוא אומר שתוך כמה שנים הם יוכלו להחליף את אגוזי קליפורניה.

יואל צימרמן:

בנישה של שאר ההגנות של הסכמי גאט"ט הענף הזה באופן מיוחד הוא תריג לטובה. בכל הסכמי גאט"ט זה הוצאות יצור + 50%. אנחנו אמרנו - הוצאות יצור מינוס 10%, מינוס 20%, מפני שאנחנו מאמינים שאנחנו הולכים ליצור מהפך, ולא רק מהפך בייכול אלא מהפך בחיסכון אדיר בימי עבודה.

יוסף טמלר:

אולי אתם רוצים לדון בפער התיווך אבל אני רוצה להזכיר שהנושא כרגע הוא צו היטלי סחר. עם הכניסה לתוקף של ההסכם עם ארצות-הברית אנחנו מדברים על יבוא מארצות-הברית, יש פה כל מיני ניירות שמדברים על היצף, כל מיני סיפורים שלא מהעולם הזה. מדובר על מחירים בינלאומיים וכפי שהיושב-ראש אמר יש חוק היטלי סחר ואפשר להתמודד כאשר יש היצף, ואני לא חושב שמדובר פה על היצף. זה לא שפעם ראשונה ההיטלים הם דולר ו-75 סנט. בשנת 1996 היו היטלים באותו שיעור ואף אחד לא בא ואמר שהוא קורס. בעצם מה שאנחנו בונים כרגע זו שיטה של "קוסט פלוס". משרד החקלאות בנה איזשהו מודל. לפני שהוטל ההיטל בדצמבר 1996 מנכ"ל משרד החקלאות התראיין בעיתונות ואמר שהמשרד מוכן לוותר בדולר, כי יש להם משא ומתן עם האמריקאים על אגוזי הפקאן, בגלל ששם המיסים על אגוזי הפקאן הם מאוד גבוהים, אם הם יוותרו לנו שם. הם היו מוכנים מראש לוותר עליו

ולהסתפק בדולר וחצי. השאלה אם המיסים שאתם מאשרים הם הוגנים או מופרזים. מדובר על חוק היטלי סחר שאמור להגן על התוצרת המקומית אם יש סכנה לאותו מוצר. אף אחד לא בא והצביע שיש פה סכנה. מדובר על מוצר שמייצר 1,000 טון לשנה כשהייבוא זה 3,000 טון. לסוחרים לא איכפת אם הם מביאים את זה מייבוא או מייצור מקומי אבל כשאתה רוצה היום לקנות סחורה, אין סחורה. אף אחד לא נתן פה תשובה לשאלה הזאת, על מה אנחנו מגינים?

היו"ר אברהם רביץ:

אני לא מבין את השאלה שלך. הרי אם אנחנו בכלל לא נטיל את ההיטל אז הם לא יוכלו לעמוד בהתחרות. להם יש רק 1,000 טון ואתם מייבאים 3,000 טון. אם לא יהיה היטל אתם תייבאו 4,000 טון והם ייצרו אפס.

יוסף טמלר:

לא מדובר על כך שלא יהיה היטל. יש הגנה טיבעית, יש הגנה בילט-אין בתוך המערכת. פה מדובר לתת הגנה מעל ומעבר, הגנה מופרזת. השאלה היא האם הגנה כל-כך גבוהה היא מוצדקת במסגרת חוק היטלי סחר.

היו"ר אברהם רביץ:

כלומר אתה מסכים שצריכה להיות הגנה. אתה מתווכח רק על הגודל שלה. אם הטענה צודקת, שהעלות שלהם היא \$7 או \$8, זה אומר שבפחות מהעלות הזאת הם לא יתקיימו. אם אנחנו מחליטים להגן על זה, שזאת החלטה אידיאולוגית, לא כלכלית, אז אנחנו חייבים להביא אתכם למחיר הזה. לנו יש החלטה להגן על הענף הזה מתוך ראייה אידיאולוגית, של אנשים שהם עובדי אדמה, וגם מתוך ראייה כלכלית עתידית. עכשיו מפה בואו נצא יחד לדרך וניראה איך נוכל לעשות את זה. אם אתה אומר שאפשר לעשות את זה בפחות, תשכנע אותנו.

חיים אורון:

מה האינטרס של הוועדה להקטין את ההיטל? לחסוך מיסים למדינה? למה אני צריך להוריד את ההיטל? אם היית בא ואומר לי שאתה מתחייב בפנינו שעל כל דולר שאנחנו נוריד אתה תוריד את המחיר לצרכן ב-\$3, אז היינו אומרים שזה חיובי. אבל אתה בסך הכל תגלגל מחזור יותר גדול, תעביר חלק אליו וחלק אליך. למה אני צריך להתערב בזה?

אמנון רובינשטיין:

המגדלים טוענים שההגנה הזאת באופן עקרוני איננה מוצדקת אבל היא זמנית עד שהם יגיעו למצב שיוכלו לעמוד בתחרות.

חיים אורון:

אבל על ההגנה הזאת הם צריכים להתלונן. בדרך כלל בא לפה משרד התעשייה והמסחר ואומר: תתשפו את העניין. אתם אומרים שאין פה עניין של חשיפה, כי במילא זה 3 ל-1, אתם מייבאים 3,000 טון והם מייצרים 1,000 טון. תן לי נימוק עכשיו, לא של אינטרסנט, מה אינטרס העל שמביא אותי להוריד את ההיטל?

יוסף טמלר:

אם יש כוונה להמשיך ולהגן על בסיס קוסט פלוס זה לא חשוב מה העלויות שמקובלות בעולם. יש עלויות מסוימות במדינת ישראל ועל זה אנחנו בונים את המודל. השאלה האם אתה מתייחס למוצר הזה כמוצר דומה למוצרים אחרים או שזה מוצר מיוחד.

היו"ר אברהם רביץ:

הייתי רוצה לעזור לכם לנמק את טענתכם אבל אני צריך להיות אובייקטיבי. יש לנו כאן עניין עם 300 מגדלים, 300 אנשים שעובדים בענף ושצריך להגן עליהם.

מיכה גולדמן:

זה יותר מ-300, חלק מהם שייכים למשק קיבוצי.

היו"ר אברהם רביץ:

חבר הכנסת אורון העלה פה טיעון מאוד מעניין, הוא אומר שאם היינו יכולים לפתות לגרום לכך שהצרכן יקבל יותר בזול אז זה גם הגיוני. אבל גם הנושא הצרכני לא קיבל פה תשובה.

יוסף טמלר:

אם יש תחרות חופשית השוק עושה את שלו. ברגע שאתה מתחיל לקבוע מיגבלות השוק מתנהג לא בטבעיות.

היו"ר אברהם רביץ:

האם יש תחרות בין היבואנים? אתם לא מתואמים איכשהו?

יוסף טמלר:

בוודאי שיש תחרות בין היבואנים.

סופה לנדבר:

אני חושבת שכיהודי אתה צריך לחשוב על החקלאים של מדינת ישראל.

רמי ברבי:

עשיתי גם יצוא של שקדים, אבל את מגינה על שום דבר.

סופה לנדבר:

מה זה שום דבר? אתה רוצה להגיד שבמדינת ישראל לא מגדלים את השקדים?

רמי ברבי:

קיבוץ גבע הוא המגדל הגדול ביותר במדינת ישראל. הקיבוץ כתב מכתב שבו נאמר שזו בושה וחרפה לקבל טיעון כזה על גידול שקדים. מרקס אנד ספנסר לא קיבל את רמת איכות השקדים שלכם.

יואל צימרמן:

קיבוץ גבע הוא כבר יבואן.

היו"ר אברהם רביץ:

אני מודה לכל האורחים.

עמי אוליאל:

אנחנו נישמח לארח את חברי הוועדה במטעים שלנו. ניפנה ליושב-ראש ונזמין אתכם. תודה רבה.

נסים דהן:

אני דווקא מתחיל מהשאלה של חבר הכנסת אורון: על מי אנחנו רוצים להגן? אם אנחנו רוצים להגן על הצרכן אז אנחנו חייבים לפתוח את השוק לתחרות, אין לנו ברירה אחרת. אם אנחנו רוצים שבקצה הדרך המחיר לצרכן יהיה הרבה יותר נמוך זה על-ידי תחרות חופשית וממילא מתבקש מכך שצריך לבטל את המכסים. אבל מה, יש לנו פה בעיה עם 300 משפחות, עם ענף מתחדש שיכול לתת תעסוקה. אני לא חושב שדרך מכס צריך לעשות את זה, יש מספיק דרכים למדינת ישראל לעודד ענפים, כמו שמצאו דרכים לתמוך בהייטק בלי להטיל מכס על מוצרי הייטק מחוץ-לארץ. למה צריך לעשות את זה דרך המכס? יש תקציב במשרד החקלאות לעידוד השקעות בחקלאות.

חיים אורון:

למה שלא יגנו על עגבניות או על תפוחים?

נסים דהן:

כי בעגבניות אין לך בעיה של יבוא בכלל. שם גם עשו את המכס בצורה אחרת.

חיים אורון:

הגיעו להסכמים איך זה עומד אחד מול השני, מתי מותר לייבא. הגיעו להסכמים על מערכת שמתנדנדת כמו מאזניים.

צבי אלון:

המחירים של פירות וירקות בארץ ריאלית הם נמוכים מאוד.

נסים דהן:

יש הבדל גדול בין פירות וירקות, שיש להם חיי מדף קצרים, לבין שקדים, שיש להם חיי מדף ארוכים, שאפשר לאחסן ואפשר לעשות בהם ספקולציות. ולכן אסור שההגנה פה תהיה דרך המכס. אני בעד לעודד את השוק, שייתנו להם סיוע דרך כל הקרנות לעידוד השקעות, שייתנו להם ל-3-4 שנים.

היו"ר אברהם רביץ:

חבר הכנסת דהן, אתה יודע שלא יתנו, אנחנו מדברים תאכלס.

נסים דהן:

אבל זו לא סיבה לנעול את השוק.

צבי אלון:

לא נועלים את השוק. כל הזמן מייבאים.

נסים דהן:

ברגע שהמכס ניקבע בצורה הזאת אנחנו גורמים אוטומטית למחירים גבוהים ולרצון לא להתייעל. אנשים לא יתייעלו כשהם מקבלים את כל מה שהם רוצים. הרי כאן מדובר על כמות של 1,000 טון לכל היותר בשנה לעומת 3,000 טון יבוא. אפילו אם נבטל את המכס היבואנים יקנו מהייצרנים את כל הכמות שיש להם. הם ייהנו, היבואנים ייהנו והמדינה תיהנה בגלל שהמחירים ירדו ברגע שתהיה תחרות. הצרכנים בשורה התחתונה יקבלו יותר בזול. היום אין תחרות.

היו"ר אברהם רביץ:

איך אתה תגן עליהם?

נסים דהן:

היבואנים מוכנים לקנות את כל הכמות שמיוצרת בישראל במחירים שלהם עם חוזה חתום ל-3 שנים. אז המגדלים הישראלים יקבלו את מה שהם רוצים והיבואנים יוכלו להביא סחורה במחיר יותר זול. אני מציע שלא נטיל בכלל מכס.

היו"ר אברהם רביץ:

היבואנים לא יקנו מהייצרנים הישראלים ב-\$8 כשהם יכולים לקנות ב-\$4 בארצות-הברית. אז אנחנו נצטרך לסבסד אותם.

נסים דהן:

המגדלים טוענים שתוך 4-5 שנים הם יוכלו לספק את השוק ולבטל את כל ההגנות. הם טוענים שהם יתייעלו בינתיים וייקבלו יותר פרי לדונם. אני חושב שצריך לעשות פה משהו שמצד אחד יעודד את השוק לתחרות ומצד שני יתן להם הגנה. אני מציע לא לעשות בכלל מכס. במצב הקיים אין להם הגנה, יש מכס של \$1 או של \$2, אבל לא יתכן שזה יגיע עד מכס של \$6 (ברמה הנמוכה).

שלום שמחון:

השיטה שאתה מציע היא הכי פחות יעילה.

מיכה גולדמן:

תקשיב לחקלאים.

נסים דהן:

זה לא פטנט שלי. המדינה כבר פעלה בשיטה של מחיר מובטח לתקופה מסויימת.

מיכה גולדמן:

עובדה שייצאו מזה.

נסים דהן:

יצאו מזה כשזה לא היה לזמן מוגבל. ברגע שזה לזמן מוגבל אין שום בעיה.

צבי הנדל:

אני רוצה להעלות כמה טיעונים, שנלחט הוויכוחים לא קלטו אותם.

הטיעון הראשון, שבשקדים יש תנועה שנתית מאוד חריפה. עץ נותן שנה אחת יכול עצום ושנה שלאחריה יכול פחות בהרבה - בדרך כלל זה שנה שנה, לפעמים זה זז טיפה. כשאתה עושה את כל המשחקים התחשיביים אתה תביא אותם לידי אבסורד אם תיתפס בשנה שנתנה יכול טוב. הפטנט הזה קורה בכל מקום, גם בארצות-הברית, גם בישראל, זה טבע בריאתו של העץ. כל העיוותים נגרמו בגלל זה. יש הבדלים עצומים בייצור בין שנה שיש בה הרבה פרי לשנה שיש מעט פרי, זה נותן את הרווח או את ההפסד. קשה מאוד לכמת את העניין הזה. זה לא פעם ב-10 שנים, זה שנה כן, שנה לא, זאת אומרת שיהיו שנים שהוא לא מייבא ולא קונה ב-\$5 או ב-\$4 או ב-\$3 ולא ב-\$6 אלא בהרבה יותר, ולא הוא קובע, זה לא משנה אם הוא סוחר טוב או לא, זה ארצות-הברית קובעת, היא אתראית על השוק בהיקף של 80%. לכן אם אתה תיקבע תעריך קבוע אז הצרכן, לפחות שנה כן ושנה לא, ישלם הרבה יותר מ-\$8.

חבר הכנסת אורון הבליט מאוד נכון, שהצרכן משלם פה פערי תיווך שלדעת הממעיטים הם 100%. אם יש משחקים שם בין 120% ל-110% ל-100%, לא הצרכן מרוויח את זה. כמעט תמיד הצרכן יקנה ב-7 שקלים את ה-100 גרם שלו. זאת אומרת אנחנו משחקים פה במשחק שנכלל לא משפיע על הצרכנים. זה הטיעון הכלכלי.

הטיעון השני שאני רוצה לגעת בו בקיצור הוא שסוג הגידול הזה הוא צרכן קטן של מים והוא נזקק לקרקע גרועה. בעידן הזה, של חקלאות שמנסה לנצל קרקעות שלא טובות לדברים אחרים ולמצוא גידולים שלא זקוקים להרבה מים, זה סותם את שני החורים האלה בצורה מצויינת.

העסק הזה יתן בעוד 5 שנים תוצאות טובות משתי סיבות: שיטת הנטיעות משתנה, על מנת שניתן יהיה למכור את הקטיף, דהיינו ידיים עובדות לא יהיו כל-כך יקרות כמו היום. זה לא רק ה-150 קילוגרם קלופים לדונם היום לעומת 250 קילוגרם שיהיו בעתיד אלא גם שיטת קשירת העצים ושיטת המיכון, שהיום רק שותלים אותם, כלומר היום עוד לא מרוויחים. היום ה-1,500 טון שמדברים עליהם זה עדיין במטעים הזקנים. יש בשנים האחרונות נטיעה גדולה שתעבוד כבר בשיטת מיכון אחרת שתייעל משמעותית. הטענה שעוד 5 שנים יהיה שיפור גדול היא לא מצוה מהאצבע.

נסים דהן:

אבל כל זה לא קשור למכס. תעודד אותם באלף ואחת דרכים אבל לא דרך המכס.

צבי הנדל:

כל דבר אחר עולה כסף למדינה. פה אתה אומר בעצם ליבואן לשלם את הכסף, את התמריץ הזה, ולא למדינה כשזה לא נופל על גבו של הקונה בשוק אלא זה נבלע בתוך פערי התיווך הענקיים האלה. ה-5-6 שקלים האלה שהוא משלם נבלעים בסופו של דבר ב-100%-120% פערי תיווך. זה לא נופל על הצרכן. עם כל הסימפטיה לטענה שהם העלו, ההיגיון הזה נבלע בים הרבה יותר גדול של צרכני כסף בדרך.

שלום שמחון:

אנ רוצה להגיד משהו ברמה העקרונית. העניין של היבואנים רק ילך ויחריף כל הזמן ובכל פעם תהיה טכניקה אחרת של נימוקים שהם יגידו. בסך הכל הייצרן של הגלידה המשובחת האגן-דאז לא מתכוון להוריד את מחיר החפיסה שעולה 23 שקל, שיכולה לעלות לא יותר מאשר 6-7 שקלים. באופקים או בשדרות לא יאכלו את הגלידה הזאת, לא יעזור לאף אחד שום דבר, והמחיר הזה ישאר גבוה תמיד בפערי תיווך ענקיים. גם כשאתה מדבר על משק שהוא יעיל מאוד, כמו משק החלב במדינת ישראל, משק מתוחכם, עם כל הכלים האפשריים, עם שיא היעילות ביחס למה שקורה בחוץ-לארץ, העניין הזה לא משתנה. הפעם באים היבואנים של השקדים, בשבוע הבא יבואו היבואנים של הגלידה, כל פעם יבוא לפה מישהו אחר.

בשקדים בסך הכל מדובר על צריכה מקומית של כ-5,500 טון, מתוכם יש רק 1,500 טון יצור מקומי, עם מאמצים גדולים ללכת ולהתייעל. לכאורה לא צריכה להיות להם בעיה כי הם לא מתמודדים על אותו פלח. בפלח המסויים הזה עם מתח רווחים כזה ענק שיש פה, עם ניפוח בלתי רגיל, אם נניח מחר בבוקר היית אומר באופן תיאורטי ליבואן שאתה הולך להטיל צו פיקוח על המחיר של השקדים אז היית רואה איך הוא מתמודד עם העניין. לדעתי הוא היה מבקש משהו הפוך לגמרי. אם היית אומר שמחיר קילוגרם שקדים בארץ לא יעלה על 30-35 שקל לפי דעתי היית רואה שאתה משיג תוצאה. מאחר שאני לא יכול לעשות את זה, מאחר שאי אפשר לסתום את כל הפרצות, מאחר ויש כוונה להגן בסך הכל על אוכלוסייה שיש לה ניסיון לעשות שימוש בקרקע לא נוחה, שימוש במים לא נוחים, לא מדובר בכלל על מים שפירים. אני חושב שבכל השימושים האלה אין לנו שום סיבה שלא לתת הגנה למגדלים. אני חושב שצריך להזיז את זה הצידה וללכת קדימה, שיבואנים יתמודדו עם מה שהם צריכים להתמודד, לא על הגב של אף אחד.

מיכה גולדמן:

ההצעה של חבר הכנסת נסים דהן על ההיטל היא טובה לאדם שלא מכיר את העבר הרחוק והעבר הקרוב. עד לפני מספר שנים המדיניות היתה משק מתוכנן עם סיבסוד, עם כל המערכות. אמרו לחקלאים: רבותי, נגמרה התקופה הזאת, אתם צריכים עכשיו לחיות ולהתמודד עם הכניסה שלנו לשוק האירופאי המשותף, עם ההתמודדות שלנו עם חשיפה ליבוא, נכנסנו למציאות חדשה. ענף ההדרים היה ענף מספר אחד במדינת ישראל אחרי היהלומים.

נסים דהן:

כי זה היה מסובסד.

מיכה גולדמן:

ענף ההדרים במדינת ישראל היה ענף מוביל והוא נתן הרבה. עם השנים כתוצאה מכך שלא השקיעו די במחקר ופיתוח השוק באירופה ובעולם ניפתח למדינות אחרות ואנחנו לא פיתחנו ענפים שמסוגלים להתמודד עם מרוקו, עם דרום-אפריקה ועם ספרד. זה לא שהם לא היו קיימים קודם, הם היו קיימים, אבל הם במקביל עבדו כבר על ענפים חדשים, שם יזיים עובדות תמיד היו יותר זולות. בדרום-אפריקה העשירה אין מיכון משום ששם יש פועלים זולים ולכן הם לא משקיעים במיכון. ענף ההדרים במדינת ישראל היה במשבר גדול כתוצאה מזה שהוא לא התייעל. היום ההדרים במדינת ישראל עוברים תהליך גדול מאוד, נוטעים זנים חדשים, עושים פעולות. אני לא אומר שזה מספיק. קרה משהו עם הנדל"ן משום שרוב ההדרים היו באזור המרכז והנדל"ן מוטט הרבה מערכות מתוכננות כלכליות בגידולי הדרים.

מדבר אליכם אדם שהיה לו 220 דונם שקדים בימים הטובים ועם השנים הענף הזה הפסיד כסף. יש לנו נתונים מה נתן דונם בשנת 60, מה נתן דונם בשנת 70 ומה נתן דונם בשנת 1985. נוצרו מיגזרים שהם לא כלכליים. התחילו במחקר והתחילו לעבוד במכון על זנים חדשים. אני מציע לוועדה לבקר ברמת הנגב, שם יש תחנת ניסוי על אדמות גידול במים מלוחים, ותיראו את הזנים החדשים. אני מעריך שזה יבשיל לקראת שנת 2001/2. זה לוקח לפחות 5-7 שנים עד שאתה "מריץ" זן שהופך להיות זן כלכלי ועד שאתה משכנע את החקלאי שהוא כדאי.

חבר הכנסת שלום שמחון הזכיר דבר נכון. מר מיכאל שטראוס מתנובה שמייצר את הגלידה מונקו, כשהוא מייצא אותה לאנגליה הוא משלם על כל קופסא דולר. אז אנחנו לא נטיל היטל? אין שום סיבה שהייבואן של השקדים לא ישלם מכס בישראל. אם, כמו שאמר חבר הכנסת אורון, היית בא ואומר לי: אני קונה 100 גרם ב-6-8 שקלים ואני יודע שעל-ידי כך אני מוריד את המחיר ל-30 שקל או ל-35 שקל, תפקידנו בוועדה זה לא רק לדאוג לחקלאים, שאני חלק מהם, אלא לדאוג קודם כל לצרכן, שהוא הדאגה הראשונה שלנו כאנשי ציבור. ההיטל שיש לנו כאן על יבואני השקדים זאת התחלה של דרך. יהיה לנו בשבוע הבא גלידות ובעוד שבועיים דבר אחר. אני בעד ההיטל על השקדים כמו שאני בעד היטל על יבוא גלידות. מאחר והיום אני לא בעל אף דונם שקדים אני יכול לדבר חופשי בצורה גלויה.

אנחנו רוצים להחזיר את האדמה משום שיש לנו בעיה אמיתית בשימוש בקרקע. יש לנו מאות אלפי דונמים במדינת ישראל, כתוצאה מזה שהענפים הפכו להיות לא כלכליים ולא כדאיים, שמחזיקים אותם דמנצ'יקים. לא רק ערבים ישראלים, ערבים ישראלים הם ישראלים קודם כל, אני מדבר על ערבים מהשטחים. אתמול השר אריאל שרון דיבר על התפיסה שלו והיה כדאי להקשיב לדברים שהוא אמר. חלק גדול מהקרקעות במדינת ישראל לא מעובדות כתוצאה מכך שאנחנו נתנו יד לכל מיני סוחרים שלא באים לדאוג לצרכן, הם קודם כל באים לדאוג לכיס שלהם. היו שנים שמחיר החיטה ומחיר החמניות היה נמוך בארץ. "חממה" קנה את החמניות מהאיכרים, ייצא אותם ליוון למחסנים שלו ושנה לאחר מכן עשה יבוא לארץ וקיבל מחיר כפול, והחקלאי נשאר עם הכסף הנמוך.

תיים אורון:

אנחנו מסתובבים באיזשהו אופן סביב דבר שאין לו פיתרון פשוט. לא במיקרה כשחבר הכנסת נסים דהן ביקש לחפש פיתרון הוא הציע פיתרון שהיה בארץ 30 שנה ועזבו אותו כי אמרו שהוא לא הולך. חבר הכנסת דהן בעצם הציע מחיר מובטח ל-3 שנים. יתחילו עם 3 שנים ואחר-כך יעלו. יש פה שני אלמנטים של תחרות: יש תחרות בין הישראלים לבין הקליפורנים; ויש תחרות מאוד מהותית בין הישראלים לבין עצמם. ברגע שאתה קובע מחיר מובטח, נניח \$9 לקילוגרם, אז אתה מציע בעצם כלים שכבר הוכח בעבר הדי קרוב שהם לא יעילים. הם לא יעילים כי הם יוצרים בתוך המערכות משק פחות יעיל בתוך המציאות הישראלית ומבטיחים בעצם מחיר שהוא סגור לחלוטין. מה המנגנון שמוצע פה?

נסים דהן:

גם פה קבעת מחיר מובטח אבל עשית את זה דרך המכס.

צבי אלון:

זה הדבר היחידי שהסכמי גאט"ט מאפשרים, דרך המכס. כל השאר אסור.

תיים אורון:

אתה היום יוצר מחיר שיש בו תנועתיות בין המחיר בתוך-לארץ לבין המחיר בארץ ויוצר את המשחק הזה, בשוק שבכל מיקרה 2/3 ממנו הוא יבוא. לא מדובר פה על עגבניות, שיש לך 100% יצור מקומי ובשוליים אתה מייבא. אתה מדבר על שוק שהרוב הגדול שלו בכל מיקרה הוא יבוא. למה המנגנון הזה לא מספיק?

נסים דהן:

אני אומר שזה יותר מידי כי זה נועל את כל התחרות. לייצרנים זה מובטח בגלל המכס וליבואנים יש את המובטח שלהם בגלל פערי התיווך.

היו"ר אברהם רביץ:

המגדלים הישראלים יודעים שההגנה על-ידי המכס לא תישאר לזמן רב ושלא לעולם תוסן.

תיים אורון:

רוב הפערים כאן הם הפערים בתוך המסגרות. על מה הם מרוויחים? היבואן מביא 100 טון, הוא קנה את זה בדולר או בחצי דולר יותר בזול לקילוגרם, גלגל את העסק הזה על 100 טון, זה העסק שלו. הוא לא כמו מר יואל צימרמן, שעבד 6 שנים ונטע וזרע. יש פה שתי מערכות שהן די שונות. אז אתה נותן לו את המשחק שלו בתחום שלו, אתה נותן לחקלאי את המשחק בתחום שלו, אתה יצרת פה אפשרות לענף הזה להתפתח, וכולם אומרים שזה לתקופת המעבר, יצרת בתוכו את המיזוג. אתה יכול להגיד, כמו שאומר שר האוצר, שאתה רוצה לפתוח לגמרי, לא רוצה הגנות, שכל אחד יסתדר בשוק, זה יפה מאוד. כשהעולם כולו יהיה בנוי ככה אולי אני אסכים אבל לפי דעתי העולם לא יהיה בנוי ככה. השקדים אולי זה לא ענף מסובסד באמריקה אבל כשנדבר פה על החלב, אירופה מסבסדת את החלב במיליארדים ואילו אתה בא לפה ואומר שאתה רוצה שאצלנו נעשה משחק כאילו. ההולנדי מוכר את החלב את הגלידה במחיר מסובסד.

נסים דהן:

חלב זה משהו אחר.

חיים אורון:

אתה לא יכול להגיד עכשיו שאתה רוצה שידור שונה לחלוטין בשקדים. מחר יהיה פה דיון נפרד על שזיפים ומחתיים על תפוחים ואתר-כך על תפוחי אדמה, ותפוחי אדמה זה כבר מתקרב לעגבניה כי זה כבר בתחום הירקות. בתקופה שהיו מחירים מאוד גבוהים של עגבניות התחילו לדבר גם על יבוא עגבניות. הצד השני של הסיפור הזה זה רשת הביטחון. כשאתה מוריד את רשת הביטחון מהתקלות אז עוד פעם חזרת למקום אחר. אתה אומר שיש רשת ביטחון מצד אחד. אם המחיר נופל מתחת לסכום מסויים אתה מובטח אבל עד אליו תתחרה בתוך השוק. בשנתיים האחרונות נוצר מיבנה של רשת ביטחון מצד אחד, של מחירים מדורגים לייבוא. היו תקופות ארוכות שהיה וטו מוחלט על יבוא חקלאי. עכשיו אתה בא ואומר שהרמנו את המסכים, אני תמכתי בזה, קבענו את המדרגות, קבענו רשת ביטחון, בואו ניראה איך זה עובד.

צבי הנדל:

אני חייב ללכת. אני בעד להשאיר את המצב. האם אפשר להצביע וללכת?

מאיר שטרית:

אני רוצה לתמוך בעמדת הממשלה בעניין הזה. אני תומך בהטלת היטל על יבוא שקדים. אינני חושב שיש הצדקה לשחק את התמימים ואת הפראיירים. החקלאים שלנו זקוקים להגנה מפני היבוא המטורף שמגיע לארץ על כל צעד ושעל. החקלאים זקוקים להגנה הזאת. אני חסיד ההפרטה וחסיד התחרות החופשית אבל אני רואה שבמשך כל השנים אנחנו נהגנו בתמימות, בנאיביות מטופשת. באותו זמן כשאנחנו נותנים תחרות חופשית במדינות אחרות בעולם מטילים היטלים על יבוא ישראלי או על יבוא ממדינות אחרות על שקדים, על גלידות ועל דברים אחרים. למה שאנחנו נהיה פראיירים? אם ההסכמים הבינלאומיים של מדינת ישראל עם ארצות אירופה מאפשרים את ההיטל הזה אני בעדו בכל ליבי. אם אפשר להטיל יותר, אני בעד להטיל יותר, כדי להביא לכך שיהיה עידוד לתקלאים הישראלים לגדל יותר שקדים בארץ, להעסיק יותר אנשים - אני מקווה שלא יהיו תאילנדים אלא שיהיו ישראלים.

היו"ר אברהם רביץ:

יש לנו כמה נתונים. יש לנו נתון אחד שהמגדל הישראלי יכול לגדל רק 1,500-1,000 טון והצריכה הישראלית היא 4,000-5,000 טון. יוצא איפה מצב כזה, שגם אם אנחנו נטיל את ההיטל הזה הצריכה הישראלית תשלם עבור היבוא גם אם הייבוא הזה יהיה יבוא עם הטלת המכס. בעצם אנחנו לא עומדים לגעת ביבואנים. מאחר והדרישה הישראלית היא לעוד כ-3,000 טון הרי שהיבואנים ימשיכו למכור.

נסים דהן:

אנחנו רק מעודדים את המגדל הישראלי שלא להתייעל.

היו"ר אברהם רביץ:

באשר לשאלה האם המגדלים הישראליים יתייעלו: נכון שאנחנו יכולים ללחוץ עליהם בדרך זו או אחרת להתייעל אבל הם מתוך עצמם נמצאים בשלב של התייעלות, גם בגלל שהשוק הבינלאומי בעתיד יפתח. הם יודעים שאי אפשר לבנות על המכס לאורך תקופה. אנחנו נמצאים בכל הענפים בשלבים של הורדת המכסים בעולם והם יודעים את זה. הנה עובדה שהגידולים החדשים נעשים לפי השיטות החדשות.

נסים דהן:

עד לפני 3 חודשים המכס היה דולר, אז הם הרגישו תחרות. היום הם לא מרגישים תחרות. חבר הכנסת אורון צודק שהצרכן חייב להרגיש את הורדת המחירים. כשתהיה תחרות, אם הם יורידו את המחירים היבואנים יורידו מחירים כי לא ישתלם להם להביא שקדים במחיר יקר.

היו"ר אברהם רביץ:

מכיוון שאנחנו מדברים על צו לשנה, הדבר הזה ניתן להיבדק. אנחנו נשב כאן בשנה הבאה עוד פעם וניבדוק מה קרה בינתיים.

הצבעה

צו היטלי סתר (היטל בטחה על יבוא טובין-הגנה על הייצור המקומי)(תיקון מס' 7)

בעד - 7
אין מתנגדים
הצו התאשר

אנחנו השארנו את הצו הקודם ומאחלים לכולם הצלחה.

סמדר אלחנני:

לאחר ההצבעה אני רוצה לומר שאחת הבעיות זה מתת הרווחים, לא יעזור שום דבר.

צבי אלון:

אני כתבתי לחבר הכנסת דהן שהמחירים נקבעים לפי המקסימום שהמיסחר יכול לקחת ולכן אם יירד ההיטל המחיר לא יירד אבל לא יהיה מי שייקנה מהחקלאי את התוצרת.

סמדר אלחנני:

אם ההיטל יירד המחיר לא ישתנה אבל היבואן ירוויח יותר. השאלה היא האם אתה באמת בונה פה את מאזן האימה הזה. כי בסופו של דבר יכנס משהו כמו "חממה" ואז הוא יביא ב-\$2 או ב-\$3 והוא כן יוריד את המחיר ובכך יהרוס את הייצור המקומי.

צבי אלון:

אנחנו במקביל נמצאים במסלול של הורדת הגנות כל הזמן. מה שחבר הכנסת דהן דיבר עליו זה אסור היום לפי הסכמים בינלאומיים של מסחר. הדבר היחידי שמותר, וישראל חתומה על זה, זה העלאת מכסים.

נסים דהן:

האם אנחנו לא יכולים לעודד את החקלאות? יש הרי קרן לעידוד החקלאות.

צבי אלון:

אתה חתום על זה שחוף ממו"פ והשקעות אסור לך לתת שום תמיכה ולרדת בתמיכות. הדבר היחידי שמותר לך זה מכסים.

שינויים בתקציב

היו"ר אברהם רביץ:

האם יש פה רפרנט של משרד הפנים? חבר הכנסת יהודה הראל, בדרך כלל הבקשות מונחות יום קודם לדיון בוועדה. אם יש דבר שהיית רוצה לעיין בו תודיע לנו ונידחה את זה ביום.

מאיר שטרית:

פניה מס' 025 היא בעניין כיבוי אש. לאור הדו"חות של מר קוצ'יק על חריגות שכר בולטות מאוד בתחום כיבוי אש בארץ הייתי רוצה לדעת מי חורג ומה אתם עושים בעניין הזה, גם האוצר וגם משרד הפנים. למה אתם לא מטפלים בחריגות?

אייבור קרשנר:

מר קוצ'יק יבוא לוועדה ב-17.3 לדווח על כל מה שנעשה.

היו"ר אברהם רביץ:

אני אמרתי למר קוצ'יק שאם הוא לא יבוא עם הצעה אני אתחיל להריץ את החוק שלך. החוק שלך מהווה היום קטליזטור להתייעלות, לפי דעתי. יש היום 4 חוקים.

מאיר שטרית:

אדוני היושב-ראש, כדאי שנריץ את החוק הזה לקריאה ראשונה, זה יעשה רושם הרבה יותר רציני.

היו"ר אברהם רביץ:

יודעים שהוועדה שלנו היא רצינית. אני לא צריך לשחק איתם. הם יודעים שאם הם לא יבואו עם תשובות אנחנו נריץ את החוק.

יוסי כהן:

צריך קודם כל לעשות הבחנה בין איגודי הכבאות, שקיימים ברוב הערים, מספר ערים שמתאחדות ביחד לטובת העניין, וערים שבהן הכבאות מהווה מחלקה; לבין תקציב נציגות כבאות ובית-ספר לכבאות, שזה שייך למשרד הפנים, זה לא שייך לאיגודי הכבאות. התקציב כאן הוא תקציב מדינה ולא העברות לאיגודי הכבאות. יש להפריד בין שני הנושאים.

לגבי מה שאנחנו עושים בנוגע לחריגות: לאור הדו"ח שגילה את החריגות ביקשנו מאגף השכר להכין דו"ח שייתמצת את החריגות בכל רשות ורשות, בכל איגוד ואיגוד, ובהתאם לכך אנחנו נימנע העברות כספיות. כל עוד זה רק בגדר צעקה לשמים ואין הוכחות עובדתיות על סמך נתונים, שאמורים לקבל כעת מאיגודי הכבאות עצמם, אני לא יכול לעצור העברות עד שלא הוכח הדבר.

שלום שמחון:

מתי הדו"ח הזה יונח בפניך?

יוסי כהן:

אמורים להגיש את זה בשבועות הקרובים. זה תלוי כמוכן בנתונים שהם מקבלים מהרשויות עצמן. אנחנו בעצם תלויים ביתידת השכר שלה יש את הנתונים.

שלום שמתון:

אני מבקש שכאשר הדו"ח הזה יגיע אליכם שהוא יועבר גם אלינו.

יוסי כהן:

לעניין בית-ספר לכבאות: מדובר פה בשינויים פנימיים בתוך תקציב משרד הפנים. המטרה כאן זה תיקצוב של בית-ספר לכבאות. מאחר ובית-הספר לכבאות פועל בהתאם לצפי שלהם, ולא היה להם צפי מדוייק, אז במסגרת דיוני התקציב לשנת 1997 שמרנו סכום ברזרבה פנימית של המשרד שיועדה לכך. עכשיו אנחנו מעמידים את התקציב לאחר שהם העבירו לנו את הצעת התקציב שלהם.

חיים אורון:

מה שאמרת הוא חלק מהעניין. אני רואה בדברי ההסבר שחלק זה בית-ספר וחלק זה קרן לכיבוי שריפות מן האוויר. נכתב בעיתונים שיש ויכוח גדול עם חיל האוויר על דרך החישוב של השימוש במסוקי חיל האוויר למטרות הללו. היתה טענה שהמחירים גבוהים או שהמחירים נמוכים. היות ואנחנו מאשרים את התקציב בעצם למטרה הזאת אז

יוסי כהן:

הקרן לכיבוי שריפות עצמה היא זו שממנת את כל העניין. כרגע עד כמה שידוע לי זה מממן את המטוסים שאינם של חיל האוויר. אלה שבאים מחיל האוויר באים מתקציב אחר. מדובר על כימניר למשל.

חיים אורון:

אם אתה מעלה מטוסים של חיל האוויר, אתה משלם לחיל האוויר.

יוסי כהן:

עד כמה שאני יודע כרגע זה לא משולם מתקציב קרן הכיבוי עצמה.

נסים דהן:

הגישו פה לוועדה בקשה לתוספת תקציב למשרד הביטחון בשביל זה.

חיים אורון:

אני לא יודע אם זה כימאויר או מסוק של חיל האוויר, הוא מבצע בדיוק אותה פונקציה מבחינתי, הוא מכבה שריפות. יש מחיר לכימאויר או לחברה אזרחית ובהקשר הזה אם אין סידור אחר. יש גם מחיר כשמעלים מסוק צבאי. אני יודע שהדבר לא סגור כי אתך-כך זה מופיע בסעיף אחר. אני מבקש שבמקום להגיד שמאשרים תוספת תבואו ותאמרו לנו מהו ההסדר שאליו הגעתם וכמה מתקציב משרד הביטחון ילקח לצורך זה. הרי כשיגמר לכם פה הכסף תבואו לבקש מהוועדה עוד כסף, אם תהיינה הרבה שריפות, כי הקרן הזאת מוגבלת על-ידי הוועדה. את ההעברות הפנימיות של משרד האוצר ומשרד הביטחון אנחנו מקבלים רק אם הן מעל רבע מיליארד שקל. עד רבע מיליארד שקל אתם עושים מה שאתם רוצים. אז במחילה מכבודכם, זו פעולה אזרחית לכל דבר. כל הפטנט הזה הוא קצת בעייתי. תגידו לנו מהם ההסדרים, לפחות שנדע. אחרת זה מופיע אצלנו כשמשרד הביטחון בא אלינו ואומר שהתקציב שלו נגמר ואומר שהוא ביצע חינוך וביצע כיבוי שריפות וכדומה, זה הכל פעולות אזרחיות שהועמסו על התקציב של הביטחון.

יוסי כהן:

כרגע מדובר בהעמדת הסכום במידה שייקרה מתר חס וחלילה מיקרה.

חיים אורון:

אני לא אצביע נגד.

נסים דהן:

גם השר, כשהיה פה בדיונים על התקציב ובהזדמנויות אחרות, חזר ואמר שרוצים להעביר את כל הנושא של הכבאות למשרד לבטחון פנים. הוויכוח הזה ידוע ומפורסם. איפה זה עומד? זה תוזר לשאלה של חבר הכנסת אורון, כי אחר-כך תבוא המשטרה ותבקש גם היא תקציב לצורך הכבאות.

יוסי כהן:

היה דין ודברים בין שר הפנים לבין השר לבטחון פנים וסוכם ביניהם עקרונית שהשר אביגדור קהלני מסכים לקבל את הכבאות וששר הפנים מסכים להעביר אותם. כמובן שהם לא מוכנים לקבל את זה כחתול בשק. כרגע יש ועדה בראשות מר גינוסר שבוחנת את נושא הכבאות.

מיכה גולדמן:

כבר היו 3 ועדות. היתה ועדת גנדי, שקבעה לרכז את כל מערכות הפנים תחת משרד אחד.

יוסי כהן:

צריך להבין שהתקציב של הכבאות הוא לא תקציב שנמצא בתקציב המדינה אלא זה תקציב של איגודי הערים.

היו"ר אברהם רביץ:

מאשרים את בקשה מס' 025.

בקשה מס' 057.

יוסי כהן:

מדובר כאן על שינוי פנימי, שמטרתו להעמיד תקציב לפיקוח על תקציבי הפיתוח. כאן יש 3 חברות שעוסקות במתן יעוץ מקצועי ופיקוח על תקציבי הפיתוח ברשויות המקומיות. כל תוכנית שמוגשת על-ידי הרשות המקומית למשרד הפנים לביצוע מאושרת מקצועית על-ידי החברות הללו ורק לאחר מכן ניתן התקציב. הסידור הזה התחיל כמדומני בשנת 1991.

היו"ר אברהם רביץ:

זה מהרזרבה הפנימית. אתם מוכרים את כל הרזרבה הפנימית, לא ישאר לכם כמעט. אנחנו נאשר את בקשה מס' 57.

אנחנו לא דנים בפניה 33 מאחר שהנציג לא הופיע.

נעבור לפניה מס' 050 - תחבורה.

עופר לינדצ'בסקי:

זו הרשאה להתחייב מהרזרבה הכללית. מדובר כאן על העברה של 28 מיליון שקל תקציב הוצאה מותנית בהכנסה, מתוקצב מקרן למניעת תאונות דרכים, שכידוע היא קרן חוץ תקציבית הממומנת מהכנסות חברות הביטוח. הסיבה שכתוב כאן שיש שימוש ברזרבה הכללית היא העובדה שהקרן לא מתקצבת הרשאה להתחייב אלא זה מגיע מהרזרבה הכללית. כלומר 34 מיליון שקל בהרשאה הם מהרזרבה ו-28 מהקרן.

מיכה גולדמן:

אני שומע עכשיו שהולכים לעשות איזה אנדרוגינוס חדש במשרד התחבורה בנושא הבטיחות בדרכים. עד עכשיו היה מינהל הבטיחות בדרכים. עכשיו הולכים לעשות מטה על מטה ולהוציא עוד כמה מליוני שקלים לבנות מנגנון על מנגנון קיים. לא מתכוונים לאחד או לבטל את המינהל לבטיחות בדרכים אלא רוצים להקים עוד מערכת. זה במקום הרעיון של החוק שהריצו השר צחי הנגבי וחבר הכנסת רן כהן.

עופר לינדצ'בסקי:

במקרה אני גם יושב-ראש ועדת הכספים של הקרן, אני יכול לתאר לכם פחות או יותר מה קורה שם מהבחינה הזאת. עדיין קיים חוק המאבק הלאומי בתאונות דרכים, שבין היתר קובע שתוקם רשות סטטוטורית חוץ-תקציבית למלחמה בתאונות דרכים. שר התחבורה בתחילת הקדנציה אמר שהוא רוצה להביא הצעת ממשלה שתהווה תחליף להצעת החוק הזאת, כי די ברור שאי אפשר לעמוד בהצעת החוק ההיא ושהיא לא כל-כך משרתת את האינטרסים שהיא מתיימרת להגן עליהם. נתקבלו שתי החלטות ממשלה בעניין תאונות הדרכים. הראשונה אומרת לשר התחבורה, אנא תציע תוכנית חירום למלחמה בתאונות הדרכים, שהגישה כבר המלצותיה; והשנייה אומרת לו להציע הצעה להחלטת ממשלה להקמת רשות. הצעה כזאת טרם התקבלה. עמדתנו בעניין, כמשרד האוצר, היא בלי שום צל של ספק שרשות כזאת, אם תקום, תחליף את מינהל הבטיחות בדרכים וגם תחליף את הקרן למניעת תאונות דרכים. אחת הבעיות כאן שהקרן הזאת היא חוץ-תקציבית, כלומר היא לא נכנסת במסגרת סדרי העדיפויות של הממשלה. זה מתאים לכמה הערות שאמרתם כאן. אנחנו חושבים שהיה ותוקם רשות, כאשר הכיוון היום הוא רשות פנים-משרדית שנשלטת על-ידי משרד התחבורה, הכסף שהיה מתוקצב מחוץ לקרן הבטיחות יושם בתוך התקציב של משרד התחבורה וייכנס למסגרות הכלליות של סדרי עדיפויות של הממשלה. כיום המצב הוא שונה. כיום הכסף, 170 מיליון שקל, מגיע לקרן למניעת תאונות דרכים, אצל מר דוד בן-אבו, המשנה למנכ"ל משרד התחבורה. הקרן הזאת על-פי חוק מי ועדת רק למלחמה בתאונות.

מיכה גולדמן:

אדוני היושב-ראש, אני מציע לא לאשר את זה היום. אני מבקש שמנכ"ל משרד התחבורה יבוא להסביר מה המגמות שלו בעניין הזה. אחרת אני יודע מה יקרה פה, אנחנו נוציא עוד 20 מיליון שקל בשנה על מינהלה למינויים של המפד"ל.

תיים אורון:

אני מציע לכולנו להיזהר לא לאשר את התקציב להקמת תשתיות בטיפול בדרכים.

היו"ר אברהם רביץ:

אי אפשר להזמין שר בהתרעה של יום.

מיכה גולדמן:

שיישלח את המנכ"ל. אנחנו לא מדברים לדחות את זה לשבועיים או לשבוע. בנושא הבטיחות בדרכים יש פה קונצנזוס בין הקואליציה לאופוזיציה.

היו"ר אברהם רביץ:

אולי תסביר לי למה אני צריך להזמין את השר?

מיכה גולדמן:

שייסביר לנו מה התוכניות, אם אין כוונה לקחת את הכספים שמוקדשים למטרת המלחמה בתאונות הדרכים ולהשתמש בזה לדברים שונים.

עופר לינדצ'בסקי:

היום המטרה על-פי חוק היא רק למלחמה בתאונות הדרכים. אולי זה לא יעיל, אולי יש יותר מידי גופים, אבל עליכם לדעת שעל-פי חוק התקציב זה מיועד למלחמה בתאונות הדרכים.

שלום שמתון:

אני חבר בוועדת הכלכלה שעוסקת בנושא הזה. כל מה שסיפרת לנו נאמר כאן לראשונה וזה לא בדיוק במקום הנכון. יש פה איזה מסלול חליפי. אני חושב שקודם ועדת הכלכלה צריכה לקיים על זה דיון ורק אחר-כך אם יהיה צורך זה יבוא הנה.

היו"ר אברהם רביץ:

תסביר לנו למה מיועד הכסף הזה של הקרן.

עופר לינדצ'בסקי:

זאת הכנסה מיועדת של 28 מיליון. יש כאן למעשה שתי בקשות. גם בקשה 50 וגם בקשה 51 זה הקצבות של הקרן למניעת תאונות בדרכים. בקשה מס' 50 מיועדת להקצות 28 מיליון שקל במזומן ו-34 מיליון שקל בהרשאה להתחייב במימון הקרן למניעת תאונות שמיועדים להקמת תשתיות בטיחות.

מיכה גולדמן:

האם אנחנו נקבל את הרשימה?

עופר לינדצ'בסקי:

אני יכול לתת את הרשימה ברגע זה.

נסים דהן:

מאיפה שקיזזנו בסוף שנה שעברה את אותם 16 מיליון לטובת עיריית ירושלים זו הקופה הזאת.

עופר לינדצ'בסקי:

בתוך הכספים האלה, שהם חלק מהכספים שהקרן הקצתה, בסך הכל הקרן הקצתה לטובת תשתיות בטיחות 53 מיליון שקל, שמתוכם לאיזור חיפה והצפון 14 מיליון, לירושלים והדרום 13 מיליון, לתל-אביב והמרכז 17 מיליון, ליהודה ושומרון כ-5 מיליון שקל, ולטובת סימון כבישים עוד כ-5 מיליון שקל. יש לי גם את הפירוט של כל אחד מהכבישים, אני אעביר לך.

היו"ר אברהם רביץ:

אם כך אנחנו יכולים לאשר את זה. אני מבקש שתישלח לחבר הכנסת גולדמן את הפירוט. אם אתה תירצה דיון אמיתי אני חושב שלא ראוי שתעשה את זה בוועדה שלנו אלא תעביר את זה לוועדת הכלכלה. אם תשכנעו אותי שזה נושא שצריך להביא גם לוועדת הכספים אז אנחנו נביא את זה.

פניה מס' 051.

עופר לינדצ'בסקי:

אני אתחיל מהסוף. סעיף 3 של הבקשה הוא כמו הבקשה הקודמת, הקצבות של הקרן למניעת תאונות. הפעם זה מוקצב לתקציב השוטף של משרד התחבורה, לתקציב מינהל הבטיחות בראשות מר שלום בן-משה. זה מיועד למשימות שונות בתחומי הבטיחת

בדרכים, בפרוייקטים למיניהן, כמו פרוייקט נתניה ופרוייקטים להסברה.

חיים אורון:

תסביר לי למה סעיף שמופיע אצלכם בכלום לא מתמלא עם 30 מיליון? אני מסתכל על הפרטים, היה סעיף של 500,000 שקל בראשית השנה במינהל הבטיחות.

עופר לינדצ'בסקי:

אני יכול להסביר את זה בצורה מאוד פשוטה. 99% מהתקציב של מינהל הבטיחות מתבסס על מימון ...

חיים אורון:

למה זה לא מופיע בראשית השנה?

היו"ר אברהם רביץ:

זה לא ממיסוי. זה מהחלטה שקודם היה צריך להחליט.

חיים אורון:

יכול להיות שלא ידעו את השביל המדוייק אבל ידעו שבקרן יש 100-150 מיליון שקל. אני שואל מבחינת ניהול התקציב. בחלק מהפרוייקטים הללו או שרושמים אותם בסעיף א' או שרושמים אותם בסעיף ב'. אם חסר, מביאים מסעיף ג', אחד מחליף את השני. הסעיף הכנסה מותנית בהוצאה מופיע בספר התקציב בתור סעיף ריק.

נסים דהן:

הקרן צריכה לקבל את הכסף מחברות הביטוח. קודם כל חברות הביטוח צריכות להפריש לקרן ורק אחרי כן הקרן תפריש למדינה. לא יכתבו את זה בדצמבר 1996.

חיים אורון:

הייתם כותבים פה 25 ולאחר מכן מכיוון שיש יותר כסף הייתם אומרים שזה לא 25 אלא זה 34. אבל כתבו פה חצי מיליון שקל, כי זה מה שהיה בשנה שעברה.

נסים דהן:

אם היו כותבים 25 מיליון זה כאילו המדינה מתחייבת להוצאה מותנית בהכנסה של 25 מיליון. מאיפה? מי אמר שקרן הבטיחות תעביר לה? יבוא מחר שר האוצר וייגיד: אל תעביר למשרד התחבורה אלא תעביר את זה למשרד הבריאות.

עופר לינדצ'בסקי:

זה פשוט גוף אחר, ציבורי.

היו"ר אברהם רביץ:

נאשר גם את פניה 051.

בקשה מס' 79 006 - מישהו ביקש לעכב את בקשה מס' 006. השאלה היתה ממה לוקחים את הפיתוח.

עופר לינדצ'בסקי:

זו העכרה מתקציב הפיתוח, מהעברת סעיפי המיחשוב ופיתוח מעגנות. מדובר על העברת 300,000 שקל מתקציב הפיתוח של המשרד לתקציב הרגיל דרך הרזרבה.

נסים דהן:

כתוב כאן: "הפעלת יחידה למניעת גניבות רכב". ככל הידוע לי, וזה נאמר במליאה, זה הולך מתקציב חברות הביטוח.

עופר לינדצ'בסקי:

זה הולך גם מתקציב חברות הביטוח. תקציב היחידה הזאת מתחלק לשניים: להוצאות הקמה ולהוצאות שוטפות. כאן מדובר על הוצאות שוטפות. הוצאות ההקמה ברובן באות מתקציב חברות הביטוח.

נסים דהן:

גם המשכורות של השוטרים.

עופר לינדצ'בסקי:

זו לא יחידה במשטרה אלא יחידה במשרד התחבורה.

צבי הנדל:

אתם מדברים על שני דברים שונים.

היו"ר אברהם רביץ:

בקשה מס' 79 006 אושרה.

בקשה מס' 79 007.

עופר לינדצ'בסקי:

מדובר כאן בסקר סיכונים במיפרץ חיפה שנדרש על-ידי המשרד לאיכות הסביבה וניקבע שהוא יומן על-ידי מספר משרדים. כאן מדובר על החלק של משרד התחבורה. חלק מההשתתפות של משרד התחבורה ממומנת על-ידי רשות הנמלים.

סמדר אלחנני:

יש פה בעיות של ניגוד אינטרסים. לדעתי סקרי סיכונים באיכות סביבה צריכים להיעשות רק על-ידי המשרד, שלא יטילו עלויות על מישהו אחר. זה כמו הניטור של האוויר בתל-אביב שחברת החשמל משתתפת בבדיקתו.

היו"ר אברהם רביץ:

אבל מה יעשה משרד התחבורה שהוא מעוניין בעניין הזה כאשר המשרד לאיכות הסביבה יגיד: "בסדר, אבל נחכה עד שיהיה לי כסף"?

סמדר אלחנני:

את אותו כסף צריך להעביר למשרד לאיכות הסביבה, שיהיה לו תקציב עצמאי לסקרים. חלק מאלה הם בעלי העניין. רשות הנמלים היא הרי גורם מזהם. האם הם אלה שייזמו את הסקירה? אומנם המשרד לאיכות הסביבה בודק את זה אבל העלויות מתחלקות. לא צריך אחר-כך לבדוק אם היה ניגוד אינטרסים, לא צריך ליצור מצבים כאלה. תורידו מכל האחרים ותנו להם אבל לא בהשתתפויות.

היו"ר אברהם רביץ:

מי יכול לשנות את זה?

סמדר אלחנני:

אנחנו, הוועדה הזאת יכולה לשנות. כל דבר שבעל העניין בודק אותו, הבדיקה היא לא שווה.

צבי הנדל:

את צודקת אבל אין מי שייתייחס לזה. להוריד משרדים אחרים ולהעביר למשרד לאיכות הסביבה זה יהיה בלתי אפשרי, המשיח יבוא קודם.

נסים דהן:

הכספים ברזרבה הכללית נועדו בין היתר כדי לכבד את ההסכמים הקואליציוניים. מכיוון שההתחייבויות עדיין לא כובדו עד הסוף אני מבקש בינתיים לא לאפשר העברות מתוך הרזרבה הכללית.

היו"ר אברהם רביץ:

השנה אני מתכוון לשבת עם הממשלה בחודש יוני ולא בדצמבר.

מיכה גולדמן:

חבר הכנסת אורון ואני מבקשים רביזיה על הבקשה של משרד התבורה, פניה מס' 050. אין אף רשות ערבית בכל הרשימה.

היו"ר אברהם רביץ:

פניה מס' 047 לוועדה.

אלון קסל:

יש כאן העברה מהרזרבה הכללית של 2 מיליון שקל מזומן ו-5 מיליון בהרשאה להתחייב לצורך הכנסת תוכנית מיתאר ארצית תמ"א 35. המועצה הארצית לתכנון ובניה החליטה בנובמבר 1996 על הכנת תוכנת מיתאר ארצית לבניה ופיתוח. זה למעשה המסמך שמתווה את מדיניות הפיתוח בארץ ישראל ב-20 השנה הקרובות. התוכנית הזאת אמורה להחליף את תוכנית המיתאר הארצית תמ"א 31, שאושרה בממשלה ב-1992 ותוקפה ל-5 שנים. היא פגה השנה ולאחר שהיא תפוג לא יהיה מיסמך מדיניות או תוכנית מיתאר ארצית סטטוטורית שמנחה את הפיתוח במדינת ישראל. לכן הוחלט על הכנת תוכנית מיתאר ארצית עד לשנת 2020 עם יעדי ביניים - 2005, 2010. למעשה זה ניסיון ראשון לראות בתמונה כוללת לטווח ארוך איך מדינת ישראל צריכה להיראות ב-25 השנה הקרובות. ההוראה על הכנת התוכנית כבר ניתנה על-ידי המועצה הארצית וצריך להתחיל בעבודה אם רוצים תוכנית מיתאר ארצית.

מיכה גולדמן:

זה כבר עם רשות פלשתינאית או בלעדיה?

אופיר פינס-פז:

האם זה בא כדי לקחת את כל השטחים הירוקים שעוד נשארו במדינה ולהפוך אתם לבניה למגורים?

אלון קסל:

להיפך, התוכנית הזאת בדיוק נועדה למנוע את מה שאתה אומר.

נסים דהן:

אני מבקש לעכב את הבקשה. אני מבקש התייעצות סיעתית.

סמדר אלחנני:

מי נבחר לתכנן?

אלון קסל:

זה מורכב מ-30 נציגים, רוב משרדי הממשלה, ארגוני ירוקים, ארגונים שונים, וכולם נוגעים לתוכנית. התוכנית משפיעה על כל ההיבטים הפיסיים. הארכיטקט עדיין לא נבחר. עכשיו ייצא מיכרז לא רק לארכיטקט אלא לקבוצה שלמה. זה המון עבודה. זה לא נוגע לתמ"א 12. זה נוגע לפריסת האוכלוסיה, לפיתוח, לתשתית, לכבישים, לתעסוקה וכדומה. העבודה לא יכולה להתחיל כל זמן שאתם לא מאשרים את התקציב.

היו"ר אברהם רביץ:

פניה מס' 047 לא נתקבלה, נתבקשה התייעצות סיעתית.

פניה מס' 33.

אמיר לוי:

אין כאן שימוש ברזרבה. זו העברה בין סעיפים. מועברים כאן 3 מיליארד שקל לסעיף 38 לטובת מימון התקינה הרשמית. הורדנו את זה מסעיף 76 שהיה מיועד לשטחים באיזורי תעשייה.

היו"ר אברהם רביץ:

אנחנו נאשר את פניה מס' 33.

פניות מס' 053 ו-054.

אייבור קרשנר:

מדובר על העברה מחינוך לשיכון עבור בניה במודיעין. אין פה אף רפרנט.

מיכה גולדמן:

חבל לעכב את זה. זה העברת כסף ממשרד החינוך למשרד השיכון, לומדות שם כיתות גן, כיתות בתי-ספר, חבל לעכב.

היו"ר אברהם רביץ:

צריך שיהיה רפרנט להסביר את הבקשה.

פניה מס' 059 - יש כאן בקשה להשלמה מיוחדת לגימלאות המוסד לביטוח לאומי.

נטשה מיכאלוב:

בביטוח הלאומי יש גימלאות שמתעדכנות לפי השכר הממוצע במשק. מדובר על כמעט כל הגימלאות: זיקנה, שארים, סיעוד, נכות כללית, הבטחת הכנסה. העידכונים הם בינואר, בפברואר ובאוגוסט. מה שקרה הוא שבעידכון של פברואר התברר שהשכר הממוצע במשק יורד, למרות תוספת היוקר, ב-0.4% ולכן לכאורה כל הגימלאות שצינתי היו אמורות לרדת ב-0.4%.

נסים דהן:

ואז היה צריך להיות הפוך, שהמוסד לביטוח לאומי יצטרך להחזיר כסף.

נטשה מיכאלוב:

ואז פנה אלינו המוסד לביטוח לאומי ואמר לנו שמדובר בגימלאות לנכים ולנזקקים, לא יתכן להוריד להם את קיצבת הגימלה בגלל הירידה הזמנית הזאת בשכר הממוצע במשק. ואכן אנחנו הסכמנו לפצות את המוסד לביטוח לאומי על מנת שיוכל לשלם את הקיצבאות כאילו שהשכר הממוצע במשק לא ירד. כלומר חתמנו על הסכם עם המוסד לביטוח לאומי שהשלמה לשכר הממוצע תהיה על חשבון האוצר.

שלום שמחון:

למה שזה לא יהיה על חשבון הביטוח הלאומי?

נטשה מיכאלוב:

מכיוון שהביטוח הלאומי פועל לפי החוק ואין להם מספיק כסף.

נסים דהן:

מתי צריך לבצע את ההעברה הזאת? מתי צריך להעביר את זה לנכים?

נטשה מיכאלוב:

ההעברה הראשונה כבר נעשתה ב-20.2 ועכשיו אנחנו אמורים לפצות את הביטוח הלאומי, שכבר שילם לנכים.

נסים דהן:

כלומר כל הוויכוח הוא בין הביטוח הלאומי לממשלה, הנכים לא מפסידים.

צבי הנדל:

אדוני היושב-ראש, אני מבקש הצבעה על זה.

נטשה מיכאלוב:

אני רוצה להבהיר כאן איזשהי נקודה. נכון שהמוסד לביטוח לאומי העביר לפני מסורת הדין את הקיצבאות ב-20.2 אבל אם לא תהיה כאן התחייבות אז למעשה יש כאן איזשהי פעולה שהיא, בואו נגיד, בתחום האפור מבחינת החוק.

סמדר אלחנני:

הסכום הזה נקבע מראש לפי אומדן של השכר הממוצע במשק. יש פה שני מרכיבים: הביטוח הלאומי חייב לשלם לפי השכר אבל התקציב לקח בחשבון עליית שכר ממוצעת במשק והוא לא לקח בחשבון את הירידה בשכר הממוצע. אז התיקצוב קיים. איך ניבנה הפיצוי מראש? הרי זה לקח בחשבון את עליית השכר בגובה מסויים וזה לא לקח בחשבון את ההפחתה הזאת.

נטשה מיכאלוב:

זה לא משנה. אנחנו כאן נותנים איזשהו פיצוי לביטוח הלאומי. המוסד לביטוח לאומי תיקצב את זה. הרוב המוחלט הוא על חשבון המוסד לביטוח לאומי.

היו"ר אברהם רביץ:

אני רוצה להציע לחברי מש"ס, אנחנו שקופים ואנחנו נתונים לתקשורת. לכן לא יהיה חכם, למרות שלא הולכים להיפגע הנכים, אני לא חושב שאנחנו צריכים לדחות את זה.

יצחק כהן:

אנחנו תומכים בהעברה.

היו"ר אברהם רביץ:

הצבעה
פניה מס' 059

בעד - 4
נגד - 3
הפניה נתקבלה

אופיר פינס-פז:

אני מבקש לציין במפורש בפרוטוקול שאני הצבעתי ביחד עם אנשי ש"ס.

היו"ר אברהם רביץ:

תודה רבה. הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 12:20